

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4

Strategic Leadership Of School Administrators Under Kanchanaburi Primary
Educational Service Area Office 4

พนัสตา คิ้ววิลัย
Panatda Khiowilai

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University
e-mail: panatdas2525@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4 และ (2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 861คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครู จำนวน 269 คนกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากาญจนบุรี เขต 4

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study strategic leadership of school administrators under kanchanaburi primary educational service area office 4; and (2) to compare strategic leadership of school administrators under kanchanaburi primary educational service area office 4, classified by educational level, and work experience

The research methodology was a survey research. The population consisted of 861 teachers of schools under kanchanaburi primary educational service area office 4. The sample consisted of teachers in schools under kanchanaburi primary educational service area office 4, totally 269 people, determined by Krejcie and Morgan's table, and obtained by stratified random sampling method. The instrument used for data collection was a five-rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and hypothesis testing using independent t-test and One-Way Analysis of Variance

The research findings were found that: (1) strategic leadership of school administrators under kanchanaburi primary educational service area office 4 was at high level in overall and each aspect; and (2) teachers with different levels of education and work experience had similar opinions on strategic leadership of school administrators under kanchanaburi primary educational service area office 4 in overall and each aspect had no different opinions

Keywords: Strategic Leadership, Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้ส่งผลต่อระบบการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางดิจิทัล การเกิดขึ้นของสังคมฐานความรู้ และความไม่แน่นอนของบริบทโลก ซึ่งทำให้บทบาทและภารกิจของสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ระบบการศึกษาในปัจจุบันจึงมิได้มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงเนื้อหา หากแต่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถด้านดิจิทัล เพื่อรองรับการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกยุคใหม่ (OECD, 2021) ในบริบทดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพราะผู้บริหารต้องเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติจริงในระดับโรงเรียน จัดระบบทรัพยากรและกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของครู

บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงต้องการภาวะผู้นำที่มองไกล คิดเป็นระบบ ตัดสินใจบนข้อมูล จัดลำดับความสำคัญ บริหารความเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ที่เน้นการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางระยะยาว การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (เช่น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) การวางแผนกลยุทธ์ การจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และการกำกับติดตามประเมินผลเพื่อปรับกลยุทธ์อย่างทันสถานการณ์ (OECD, 2021)

นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามาเป็นทั้ง โอกาส และ ความท้าทาย ต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถเชิงกลยุทธ์ในการคัดเลือกและนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม การเข้าถึง คุณภาพ และความยั่งยืน องค์การยูเนสโกชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีสามารถสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารจัดการระบบการศึกษาได้ แต่ควรถูกนำมาใช้บนฐานหลักฐานเชิงประจักษ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบหรือการขยายช่องว่างความเหลื่อมล้ำ (UNESCO, 2023) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงยังมีความสำคัญ เพราะผู้บริหารต้องวาง ยุทธศาสตร์ดิจิทัลของโรงเรียน ให้เชื่อมโยงกับคุณภาพการเรียนรู้ ความปลอดภัย และการพัฒนาสมรรถนะของครู/ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ในระดับนโยบายช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียนควบคู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และการ “ลดภาระครูและบุคลากร” เพื่อคืนเวลาสู่การจัดการเรียนรู้ นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการช่วงปีงบประมาณ 2568–2569 เน้นประเด็นการลดภาระและปรับระบบงานให้มุ่งผลลัพธ์ผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งสะท้อนความจำเป็นของผู้บริหารในการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อจัดระบบงานใหม่ ลดงานซ้ำซ้อน และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) เมื่อพิจารณาบริบทพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีภารกิจสำคัญในการกำกับติดตาม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในสังกัดให้สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงของสังคม แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของ สพป.กาญจนบุรี เขต 4 ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์และกลยุทธ์สำคัญเพื่อขับเคลื่อนงาน เช่น การส่งเสริมความปลอดภัยของผู้เรียน การเพิ่มโอกาสและความเสมอภาค การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4, 2567) โครงสร้างของแผนดังกล่าวสะท้อนแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างชัดเจน กล่าวคือ “มีกลยุทธ์-เป้าประสงค์-ตัวชี้วัด-แนวทางพัฒนา-โครงการ/กิจกรรม” ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติในระดับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีกรอบยุทธศาสตร์และแผนงานระดับเขตพื้นที่ การทำให้แผน เกิดผลจริงยังคงขึ้นกับความสามารถเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในบริบทที่โรงเรียนมีความแตกต่างด้านขนาด ทรัพยากร สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ตลอดจนความพร้อมด้าน

เทคโนโลยี ผู้บริหารจึงต้องสามารถแปลกลยุทธ์ระดับนโยบายให้เป็นเป้าหมายและแผนปฏิบัติการของโรงเรียนที่ชัดเจน วัดผลได้ และสอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของผู้เรียนจริง อีกทั้งต้องจัดลำดับความสำคัญของงาน (prioritization) เพื่อให้ทรัพยากรจำกัดถูกใช้ในกิจกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้สูงสุด (OECD, 2021)

หลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยร่วมสมัยในไทยสนับสนุนความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยงานวิจัยในวารสารไทยหลายฉบับพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และอยู่ในระดับค่อนข้างสูงในหลายบริบทพื้นที่ (อณิชา มาลี, 2568; มุยาฮิตะห์ โช๊ะรี, 2568) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษาหรือประสิทธิภาพการบริหารในบริบทอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนภาพรวมว่า “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์” เป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยอธิบายความสามารถของโรงเรียนในการบรรลุเป้าหมายและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (ณัฐวร จิณะชัย, 2567) ในเชิงสาระสำคัญ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพิจารณาได้หลายมิติ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางเชิงกลยุทธ์ ให้ครูและบุคลากรมีเป้าหมายร่วมและเห็นภาพอนาคตร่วมกัน การคิดเชิงระบบและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อระบุปัญหาหลักและออกแบบแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงจุด การบริหารทรัพยากรอย่างมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยจัดสรรงบประมาณ เวลา และกำลังคนให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านคุณภาพผู้เรียน การสื่อสารเชิงกลยุทธ์และการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงได้รับการยอมรับและขับเคลื่อนได้จริง การกำกับติดตามประเมินผลและการเรียนรู้ขององค์กร เพื่อปรับแผนให้ทันต่อสถานการณ์และยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (OECD, 2021; UNESCO, 2023)

ในทางปฏิบัติ ความท้าทายสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ได้แก่ ภาระงานและข้อกำหนดเชิงระบบที่ซับซ้อน ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย และข้อจำกัดด้านทรัพยากร ทำให้การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ต้องอาศัยทั้งข้อมูลและการมีส่วนร่วมผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงต้องสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เอื้อต่อการติดตามผลลัพธ์ผู้เรียน การพัฒนาครู และการบริหารโครงการให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดในแผนปฏิบัติการของเขตพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4, 2567) อีกประเด็นที่สำคัญคือการบริหารเชิงกลยุทธ์ในมิติความเสมอภาคและความปลอดภัยของผู้เรียนซึ่งเป็นทิศทางที่ถูกเน้นในแผนระดับเขตพื้นที่ การจะทำให้เป้าหมายดังกล่าวสำเร็จ ผู้บริหารต้องออกแบบมาตรการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบท เช่น การดูแลนักเรียนกลุ่มเปราะบาง การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อและอุปกรณ์ดิจิทัล การสร้างระบบเฝ้าระวังและความร่วมมือกับชุมชน รวมถึงการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (UNESCO, 2023) ซึ่งล้วนต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถ “บูรณาการงานหลายด้าน” ให้เดินไปในทิศทางเดียวกัน ไม่กระจุกกระจายเป็นโครงการย่อยที่ไม่ส่งผลต่อภาพรวม

แม้แนวคิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะได้รับความสนใจมากขึ้น แต่การศึกษาที่สะท้อนสภาพจริงและระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบท สพป.กาญจนบุรี เขต 4 ยังมีความจำเป็น

เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ขนาดโรงเรียน และความพร้อมด้านทรัพยากร ซึ่งอาจส่งผลให้รูปแบบการปฏิบัติภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์แตกต่างกันไป การวิจัยในบริบทพื้นที่เฉพาะจึงช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่ ตรงบริบท ตรงปัญหา ตรงความต้องการ และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของเขตพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม (อณิชา มาลี, 2568; มูยาฮีตะห์ โช๊ะรี, 2568)

ดังนั้น การจัดทำบทความวิชาการ/การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย กล่าวคือ ในเชิงวิชาการ งานวิจัยจะช่วยเพิ่มองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย และสนับสนุนการพัฒนากรอบแนวคิดและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (OECD, 2021; UNESCO, 2023) ขณะที่ในเชิงนโยบาย ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบโครงการพัฒนาผู้บริหาร การนิเทศติดตามเชิงระบบ การกำหนดแนวทางสนับสนุนโรงเรียนตามแผนปฏิบัติการของเขตพื้นที่ และการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ผู้เรียนอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4, 2567; กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงาน **ขอบเขตของการวิจัย**

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 861คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 269 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามสัดส่วนโดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4 ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของ ดุบริน (Dubrin, 2010)

ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้เพื่อมีอิทธิพลต่อสมาชิกในองค์กรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาว โดยเน้นการมองภาพรวม การ

วางแผนอย่างเป็นระบบ การคิดเชิงกลยุทธ์ และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง 2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ 3) ด้านความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) ด้านการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และ 5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้นำมาประยุกต์ใช้เพื่อระบุในขอบเขตของการวิจัยนี้

3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยใช้ตัวแปรในการวิจัยดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ระดับการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ทำงาน

1) น้อยกว่า 5 ปี

2) 5 - 10 ปี

3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ใน 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง

2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์

3) ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต

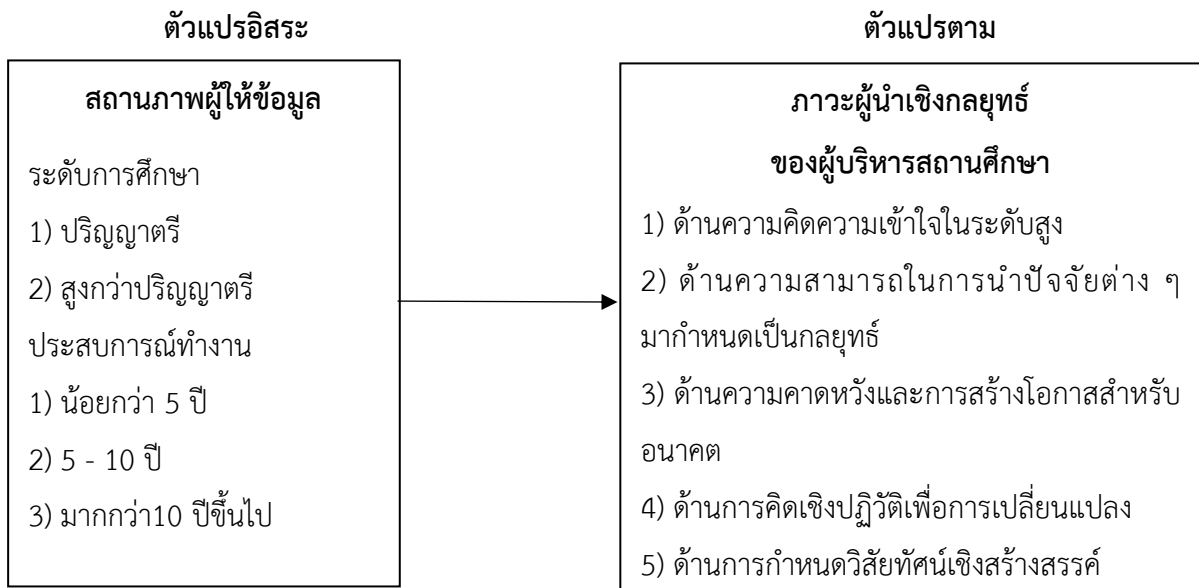
4) ด้านการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง

5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของ ดูบริน (Dubrin, 2010) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นพฤติกรรมความสามารถของผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาว โดยอาศัยการคิดวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ การมองภาพรวมขององค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และเติบโตได้ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง 2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ 3) ด้านความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) ด้านการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และ

5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาเขียนเป็นภาพประกอบการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในแต่ละข้อคำถามดังนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแล้วนำผลการศึกษามาจัดทำตัวร่างเครื่องมือในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ

การวิจัย

2. ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาตลอดจนภาษาที่ใช้ในข้อคำถามจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำแล้วไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (ค่า IOC) ซึ่งการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจะลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

+1	หมายถึง มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
0	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
-1	หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

และหลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเรียบร้อยแล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objectives Congruence: IOC) โดยกำหนดให้แบบสอบถามของการวิจัยฉบับนี้ทุกข้อต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปจึงถือว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้

6. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient)

7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1) ความถี่ (Frequency)
- 2) ร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ IOC (Index of Item Objective Congruence)

2) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

1) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's multiple comparison method)

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์รองลงมาด้านด้านการคิดเชิงปฏิกิริยาเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต

2. ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ รองลงมาคือด้านการคิดเชิงปฏิกิริยาเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ และด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ตามลำดับผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในระดับที่เป็นที่น่าพอใจ

กล่าวคือ ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมของสถานศึกษา เข้าใจบริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป แล้วนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับการพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม การบริหารงานในเชิงกลยุทธ์จึงไม่ใช่เพียงแค่การวางแผนระยะสั้นหรือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการกำหนดทิศทางในระยะยาวที่ทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ สะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลจากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายใน เช่น ศักยภาพของครู บุคลากร ผู้เรียน และทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ความคาดหวังของชุมชน การแข่งขันทางวิชาการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ทั้งหมดนี้ถูกนำมาประมวลผลเพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทและสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารในพื้นที่ศึกษาดังกล่าวมีความสามารถในการเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อสร้างกลยุทธ์ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในด้านนี้ในระดับมาก สะท้อนว่าผู้บริหารมีทัศนคติที่เปิดกว้าง กล้าเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะนำนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เพื่อปรับตัวให้ทันกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 สิ่งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะหากผู้บริหารยังคงยึดติดกับวิธีการแบบเดิม ๆ ก็อาจไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งอนาคตได้ การคิดเชิงปฏิบัติยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีแรงบันดาลใจและกล้าที่จะปรับวิธีการสอนและการบริหารงานอีกด้านหนึ่งที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ผู้บริหารที่มีความคิดในระดับสูงจะสามารถเชื่อมโยงแนวคิดเชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง สามารถวิเคราะห์ปัญหาในเชิงลึกและมองเห็นความสัมพันธ์ของหลายมิติที่ซับซ้อน ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษานี้มีศักยภาพในการคิดเชิงระบบ (system thinking) ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้นำเชิงกลยุทธ์ การคิดในระดับสูงยังสะท้อนถึงการมองการณ์ไกลและการใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งบ่งบอกว่าผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวของสถานศึกษาอย่างมีความหมายและสร้างแรงบันดาลใจ วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครู บุคลากร นักเรียน และชุมชนมีจุดมุ่งหมายร่วมกันและเกิดความสามัคคีในการพัฒนาโรงเรียน การที่ผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษานี้มีความสามารถด้านนี้ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนสถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจน และมีความสร้างสรรค์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสุดท้ายคือด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต แม้จะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ แต่ก็ยังคงอยู่ในระดับมาก ผลลัพธ์นี้สะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการมองการณ์ไกล คาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้กับผู้เรียนและสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม แม้ผลคะแนนจะต่ำ

กว่าด้านอื่นเล็กน้อย แต่ก็ เป็นจุดที่สามารถพัฒนาต่อได้ เพื่อให้ผู้บริหารมีศักยภาพที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้นในการขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่อนาคตที่ยั่งยืนโดยภาพรวม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ชี้ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถกำหนดทิศทางที่ชัดเจน มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง และสามารถประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรได้อย่างรอบด้าน ทั้งนี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้เป็นเพียงการจัดการภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครอง และเครือข่ายการศึกษาในวงกว้าง การมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เข้มแข็งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวได้อย่างยืดหยุ่น และพัฒนาไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนในขณะเดียวกันผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของเกศรา สิทธิแก้ว (2560) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2 พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน สอดคล้องกับ อภิขญา จะรัมย์พันธ์ (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยลดจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรและด้านการจัดตั้งควบคุมองค์การให้สอดคล้องตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอนุสรณ์ เย็นวัฒนา (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เมื่อพิจารณาลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิงพลวัต และด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ทำนองเดียวกันยังสอดคล้องกับอรวี อินทร์นาค (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นไปได้ที่ทำให้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถอภิปรายได้ในหลายมิติ ทั้ง

ด้านทฤษฎี บริบทการศึกษา และการปฏิบัติจริงในสถานศึกษาอันดับแรก การที่ครูซึ่งมีระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่ว่าจะจบปริญญาตรี ปริญญาโท หรือสูงกว่านั้น กลับมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน สะท้อนว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกมามีความชัดเจนและสามารถสร้างการรับรู้ร่วมกันในหมู่ครูได้โดยไม่ขึ้นกับพื้นฐานการศึกษาของบุคลากร นั้นหมายความว่าผู้บริหารสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานให้ครูทุกระดับเข้าใจตรงกัน ไม่ว่าจะมีความรู้หรือประสบการณ์เชิงวิชาการมากน้อยเพียงใด ความเป็นเอกภาพทางความคิดนี้ช่วยสะท้อนความสามารถของผู้บริหารในการเป็นผู้นำที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในด้านประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์มากก็มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ผลการวิจัยนี้บ่งบอกว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรในทุกช่วงวัยและทุกระดับชั้นประสบการณ์ ไม่ว่าจะเป็นครูรุ่นใหม่ที่กำลังเข้ามาทำงานหรือครูอาวุโสที่มีประสบการณ์ยาวนาน ต่างก็รับรู้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน สิ่งนี้สะท้อนว่าผู้บริหารมีความเที่ยงธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และสามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยให้ความสำคัญกับทุกคนในองค์กรอย่างเสมอภาคนอกจากนี้การกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของผู้บริหารที่มีความชัดเจน ทำให้ครูทุกคนไม่ว่าจะมีพื้นฐานทางการศึกษาและประสบการณ์ต่างกันเพียงใด ต่างก็รับรู้ไปในแนวทางเดียวกัน อีกทั้งยังสะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นหนึ่งเดียว และสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเช่นนี้ยังสะท้อนถึงการมีระบบการสื่อสารภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารเชิงกลยุทธ์จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรทุกคนเข้าใจทิศทางและเป้าหมายขององค์กร เมื่อครูทุกคนไม่ว่าจะมีพื้นฐานต่างกันกลับรับรู้ไปในทางเดียวกัน แสดงว่าผู้บริหารสามารถสร้างช่องทางการสื่อสารที่โปร่งใส เปิดกว้างและทั่วถึง ครูจึงได้รับข้อมูลและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในอีกแง่หนึ่งการไม่พบความแตกต่างอาจบ่งบอกถึงคุณภาพมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ผู้บริหารได้สร้างขึ้นในสถานศึกษา กล่าวคือ ภาวะผู้นำดังกล่าวมีความเป็นระบบและอยู่บนหลักการที่ชัดเจน ไม่ใช่เพียงการแสดงออกเฉพาะบุคคล แต่เป็นการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ฝังรากลึกอยู่ในโครงสร้างการทำงานของสถานศึกษา ครูทุกคนจึงสามารถรับรู้และมีความคิดเห็นตรงกันโดยไม่ขึ้นกับความแตกต่างทางด้านการศึกษาและประสบการณ์เมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดของนักวิชาการ พบว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจน และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีทิศทางเดียวกัน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้บุคลากรในองค์กรไม่ว่าจะมีความแตกต่างด้านใดก็สามารถร่วมมือและเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันได้ ผลลัพธ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงพลังในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลจากการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของอรวี อินทร์นาค (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น

ต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทำนองเดียวกันสอดคล้องกับจินตนา จินดาศรี (2566) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษาโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อจำแนกตามระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ใน การทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกันชนมณีภา เพชรรุ่ง (2567) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวจึง เป็นไปได้ที่ทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต4โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจัดกิจกรรมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เรียนรู้และทำความเข้าใจแนวโน้มการศึกษาในอนาคต เช่น การจัดการศึกษาแบบดิจิทัล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และทักษะแห่งอนาคต เพื่อให้ผู้บริหารสามารถ มองเห็นโอกาสและสร้างแนวทางพัฒนาที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้
2. ควรจัดให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ระยะยาว โดยเฉพาะการจัดทำ แผนกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ที่เน้นทั้งด้านคุณภาพการเรียนรู้ของ ผู้เรียน การพัฒนาครู และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อีกทั้งควรมีระบบติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแผนกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์จริง
3. ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาที่สามารถรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ เช่น ข้อมูลนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรทางการเงิน เพื่อให้ผู้บริหาร สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ
4. ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารเรียนรู้ทักษะการคิดเชิงระบบ และการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ สามารถปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
2. ควรศึกษาวิจัยองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
3. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). นโยบายการศึกษา (ปีงบประมาณ 2568–2569) / แนวทางขับเคลื่อนการลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา (เอกสารนโยบาย).
- เกศรา สิทธิแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จินตนา จินดาศรี. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(1), 401–416.
- ณัฐวร จิณะชัย. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อนุสรุยา เย็นวัฒนา, & สุภาวดี ลากเจริญ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 9(3), 71–84.
- อรวิ อินทร์นาค, & รัตนา กาญจนพันธ์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 6(3), 82–93.
- อภิขญา จะเรียมพันธ์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). นโยบาย/แนวทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการสถานศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 .
- Northouse, P. G. (2021). Leadership: Theory and Practice (9th ed.). Sage.
- OECD. (2021). OECD future of education and skills / 21st century competencies (report).
- Riggio, R. E. (2020). Transformational Leadership (3rd ed.). Routledge.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2020). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times (edition/year as cited).

UNESCO. (2023). Guidance/Report on education and technology / digital transformation in education (report).